

REGION
KRONOBERG

Magnus Frithiof

Omställningsprogrammet närmare Kronobergaren

Magnus.frithiof@kronoberg.se

Närmare Kronobergaren

Övergripande handlingsplan 2024

www.regionkronoberg.se

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte.....	2
Pågående initiativ	3
Förstudier	3
Förutsättningar för omställning	4
Målbild och fokusförflyttning	4
Ledarskap, medarbetarskap, struktur och arbetsprocess	6
Arbetsprocess	10
Samverkan i länet	11
Uppföljning	12

Inledning

Kronoberg växer, samtidigt som den medicinska och tekniska utvecklingen skapar nya möjligheter, behov och förväntningar. För att kunna möta utvecklingen och erbjuda en god vård nu och i framtiden, ställer Region Kronoberg om till nära vård - en satsning som tydligt involverar kronobergaren och förändrar hälso- och sjukvården i grunden. Omställningen till nära vård handlar både om en kultur- och en strukturförändring. Tillsammans ska vi flytta vården närmare individen, både relationellt och i vår tillgänglighet.

Omställningsprogrammet Närmare Kronobergaren etablerades 2021 som en stödjande funktion till linjens chefer och ledare i omställningen till nära vård. Uppdraget omfattar såväl offentlig som privata vårdgivare. Hälso- och sjukvårdens långsiktiga utvecklingsstrategi Närmare Kronobergaren sätter riktningen för organisationens omställningsarbete.

Under 2023 har vikten av helhetsperspektiv och systemtänkande blivit påtaglig, detta har ställt oss inför nya utmaningar och möjligheter, men behovet av synkronisering och paketering av omställningen kvarstår. Detta för att skapa så goda förutsättningar som möjlighet för verksamheterna att ta sig an utvecklingsarbetet och för att fånga eventuella synergieffekter. Struktur och kultur är avgörande faktorer i omställningen till nära vård.

Flera av de omställningsprojekt som startades upp under 2023 fortlöper under 2024. En angelägen förändring inför 2024 är att dessa initiativ nu styrs och följs upp genom hälso- och sjukvårdens ordinarie verksamhetsplan. Fokus för det kommande årets handlingsplan blir således de förberedande dialoger, kartläggningar och analyser som behöver göras inför planeringsprocess 2025.

Följande grupperingar har givits tillfälle att lämna input och synpunkter på förslag till handlingsplan; Hälso- och sjukvårdens ledningsgrupp, Styrgrupp nära vård, Programgrupp nära vård, Medicinska kommittén, Patientsäkerhetsrådet, Central samverkansgrupp. Handlingsplanen beslutades i Styrgrupp nära vård 2024-02-19.

Syfte

Med utgångspunkt i utvecklingsstrategin Närmare Kronobergaren beskriver handlingsplanen det fortsatta omställningsarbetet och de aktiviteter som ska genomföras med stöd av omställningsprogrammet under 2024. Planen beskriver omställningsarbetets arbetsprocess och de förutsättningar och förhållningssätt som behöver stärkas för ett lyckat omställningsarbete.

Pågående initiativ

Följande omställningsprojekt pågår och från och med 2024 ingår de i verksamhetsplan för den offentliga hälso- och sjukvården:

- En central kontaktingång
- Digital kommunikation
- Egenmonitorering
- Familjestödsbehandling obesitas och övervikt
- Gravida och levnadsvanor inkl. LEVA-metoden
- Kronobarnsmodellen
- Nära vård i hemmet och skörhetsskattning
- Patientkontrakt
- Utveckling av ett personcentrerat och hälsofrämjande förhållningssätt
- Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp
- Struktur för arbete med levnadsvanor
- Taligenkänning, boka-kalla och webbtidbok
- Äldremottagningar

Mer info om respektive projekt finns att läsa på [omställningsprogrammets hemsida](#).

Förstudier

Under 2023 har ett par områden identifierat som angelägna att studeras närmare för att bedöma om och i så fall hur de skulle kunna hanteras inom ramen för verksamhetsplan 2025. På följande områden kommer förstudier att startas upp under 2024:

- **Kartlägga, samordna, standardisera och förenkla digitala ingångar till vården/Patientportal**
Idag finns ett flertal kontaktvägar för länets invånare till regionens verksamheter, vårdutbud och e-tjänster vilket medför en svårighet för invånaren att hitta rätt ingång baserat på kontaktorsak. Förstudien avser att kartlägga dagens ingångar och kontaktsätt för att sedan standardisera, samordna, tydliggöra och ge förslag på hur dessa ingångar kan samordnas och tillgängliggöras på ett bättre sätt för invånarnas bästa. Förstudien omfattar även privata vårdgivare med uppdrag från regionen.
- **Områdesansvar för jämlik hälsa**
Genomföra förstudie gällande hälso- och sjukvårdens uppdrag att arbeta förebyggande gentemot befolkning. Genomförs i samverkan med Dalbo-projektet.
- **Primärvården som nav/Gemensam plan för primärvård**
Utifrån det länsgemensamma arbetet, arbeta vidare med regionens uppdrag med att stärka primärvården som nav.

- **Existentiell hälsa/Compassion communities**
Utifrån kartläggning 2023, titta närmare på möjliga insatser för Region Kronoberg att genomföra i samverkan med andra aktörer i länet för att stärka den existentiella hälsan i befolkningen.
- **Obesitas**
Genomföra förstudie inklusive gap-analys av obesitasvården i samverkan med lokal kunskapsstyrningsorganisation.
- **Egenvård/Rusta medborgaren**
Analysera andelen undvikbara besök med koppling till egenvård.
Undersöka vilka insatser som skulle behövas för att stärka befolkningens kapacitet och trygghet när det kommer till egenvård och invånaren som resurs.
- **Hantering av medicinsk utrustning**
Analysera möjligheter för hantering av utrustning närmare patienten ex. i hemmet, på vårdcentral, mobila team, för att stödja förflyttningen till nära vård.

Förutsättningar för omställning

Arbetet med att stärka förutsättningarna för omställningsarbetet behöver fortsätta under 2024. Fokusförflyttningen behöver konkretiseras och organisationens kapacitet för förändring i komplexa system behöver stärkas.

Målbild och fokusförflyttning

Målet med omställningen till nära vård är att ge patienten en smidig resa i vården och en så bra upplevelse som möjligt. Det ska vara enkelt att få tillgång till rätt vård, på rätt plats och i rätt tid utifrån sitt unika vårdbehov. Konkret innebär omställningen bland annat att vi:

- skapar mer flexibla vårdmöjligheter närmast individen – en förflyttning av vårdkontakter från sjukhus till primärvård till hemmiljö.
- ökar den digitala tillgängligheten till vården och användningen av digitala stöd i vårdarbetet
- fokuserar på förebyggande och hälsofrämjande insatser
- tydligare samordnar vårdinsatser inom och mellan vårdverksamheter för att bättre möta individens hela vård- och omsorgsbehov
- stärker patienters och närståendes möjligheter att vara aktiv i planeringen och genomförandet av den egna vården
- effektiviserar vårdens resurser

Arbetet för att grunda organisationen i den gemensamma målbilden NÄRMARE KRONOBERGAREN behöver fortsätta. Driv och engagemang i omställningsarbetet behöver stärkas och angelägenhetsgraden behöver höjas, förståelsen för VARFÖR vi ställer om, det så kallade "sense of urgency". Vi står inför en rad utmaningar som gör att vi måste hitta nya sätt att tänka och göra, där den demografiska utvecklingen är en angelägen utmaning.

För att ta oss närmare kronobergaren behöver vi prioritera och fokusera. [Utvecklingsstrategins](#) fyra strategiska inriktningar vägleder oss fortsättningsvis på vägen:

- I Kronoberg ska vården vara till för alla
- I Kronoberg ska vården vara nära och samordnad
- I Kronobergs ska invånarna kunna vara aktiva medskapare i sin hälsa och vård
- I Kronoberg ska patientens behov mötas av kompetens och arbetsglädje

Omställningen till nära vård berör alla delar av patientens väg igenom vården och således hela hälso- och sjukvårdssystemet. Målsättningen är att få till stånd en fokusförflyttning; från organisation till fokus på person och relation, från isolerade vård och omsorgsinsatser till samordning utifrån personens fokus, från reaktiv till proaktiv och hälsofrämjande och från invånare och patienter som passiva mottagare till aktiva medskapare. För att stärka förståelsen för omställningen behöver vikten av fokusförflyttningen betonas ytterligare inom de interna dialogerna under 2024.

Figur 1. Fokusförflyttningen i omställningen till nära vård

För att möjliggöra förflyttningen behövs både förändrade förhållningssätt och arbetssätt. En viktig faktor är den kulturförändring som både medarbetare, chefer, patienter och befolkning behöver genomgå. Samverkan med personens behov i fokus är en avgörande utgångspunkt.

Genom att låta frågan – **Vad är viktigt för dig?** – guida oss i alla möten, både i relation till invånare, patienter, medarbetare, chefer och ledare kan vi landa in i ett mer inkännande, träffsäkert och personcentrerat förhållningssätt på alla nivåer.

Figur 2. Bilden sammanfattar fyra olika behovsgrupper i befolkningen

Offentlig verksamhet behöver ställa om till att göra med medborgarna i högre utsträckning än för medborgarna.¹ Samverkan med Kronobergarna på olika sätt på olika nivåer i systemet enligt framtagna modell (figur 2) och arbetet med att stärka perspektivet i omställningsarbetet och förankra modellen i organisationen behöver fortsätta under 2024.

Figur 3. Modell över samverkan med Kronobergarna på olika nivåer.

Under 2024 fortsätter arbetet med att stärka verksamhetens personcentrerade och hälsofrämjande förhållningssätt, implementera standard för patientdelaktighet och utveckla arbetet med invånaren som resurs.

Ledarskap, medarbetarskap, struktur och arbetsprocess

Ägandeskapet av omställningen behöver byggas in i organisationskulturen och strukturen. Det kopplar an till den ovan nämnda förståelsen för varför omställningen behöver äga rum men också till uppfattningen om den egna verksamhetens roll i arbetet och förhållningssättet i hur omställningen görs. Ett tydligt ledarskap tillsammans med en stabil och transparent struktur och

¹ Sveriges kommuner och regioner *Vägval för framtiden*

arbetsprocess är viktiga förutsättningar för att skapa en tydlig vision och ett effektivt ledarskap.

Med utgångspunkt i Socialstyrelsens [Om implementering](#) har behoven av insatser identifierats. Tre framgångsfaktorer centrala för förändringsarbete som Socialstyrelsen lyfter särskilt är:

1. Effektivt ledarskap

Med ansats från regionens ledaridé...

”Region Kronobergs chefer är modiga och motiverade ledare - helhet, tillit och tydlighet. Som chef och ledare i Region Kronoberg är utgångspunkten i ditt arbete vår värdegrund som är respekt för människan, visionen ett gott liv i ett livskraftigt län samt målet att vara en kvalitetsstyrd organisation.”

...behöver ledarskapet i omställningen fortsatt stärkas. Chefer och ledares kapacitet att leda utveckling i komplexa system är avgörande för systemets möjlighet att röra sig i den önskade riktningen.

”Komplexitet är ett ord som förekommer allt oftare i vardagsspråket. I omställningen till Nära vård kan man till exempel prata om komplexa behov hos de vi finns till för, komplexa utmaningar med många beroenden eller komplexa system som består av många olika organisationer. Ordet komplexitet kan användas som en förklaring eller ibland en ursäkt för varför det kan vara svårt att driva utveckling. Att som ledare själv få ett grepp om vad komplexitet betyder är ett steg på vägen. Även att kunna se vad som inte är komplext.”²

Under 2024 behöver organisationens chefer och ledare vidare rustas i att leda omställning i komplexa system.

2. Kompetens hos medarbetarna

Med ansats från regionens medarbetaridé...

”Vi som är medarbetare i Region Kronoberg ser varandra och vår del i helheten – ansvar, engagemang och respekt.”

...så behöver omställningsarbetet dra bättre nytta av kompetensen hos medarbetarna. För att säkerställa en löpande och grundlig involvering av rätt kompetenser behöver omställningen bäras av redan etablerade grupper och nätverk som aktiva aktörer och drivande motorer i arbetet. Antalet och sammansättningen av områdes/uppdagsspecifika grupper/nätverk i en stor organisation är rörlig materia. Identifierade grupper/nätverk för handlingsplan 2024 är:

• Ledningsgrupper	• Central samverkansgrupp
• Verksamhetschefsgrupp	• Utbildade projektledare
• Verksamhetsutvecklare	• Etikombud
• Arbetsmiljö/Miljöombud	• Resursgrupp nära vård
• Facklig referensgrupp	• Programgrupp nära vård

² [Att driva omställning nära vård.pdf \(skr.se\)](#)

- Familjeombud
- Vårdkoordinatornätverk
- Linknätverk
- Nätverk för sektionsledare
- MAS-nätverk
- Kundval
- IT stöd- och samverkansstruktur
- Primärvårdsforum
- Vårdvalsrådet
- AMK Utbildningsråd
- HFS-nätverk
- Hjälpmedelsråd
- Diabetessjuksköterskor
- Sårombud
- Demensnätverk
- Stöd och behandlingsplattformen
- Programkontor nya vårdbyggnader
-

Omställningsprogrammets roll som katalysator är att med hjälp av rätt grupper/nätverk fånga och utveckla idéer, bearbeta och förankra omställningsinsatser samt skapa bättre förutsättningar för ledarskapet att kunna driva igenom förändring.

3. Stödjande organisation som långsiktigt och strukturerat samt i samverkan mellan berörda enheter ger stöd till de verksamheter där förändringen ska ske

I Region Kronoberg finns idag en rad stödverksamheter som på olika sätt ska stödja genomförandet av regionens kärnverksamhet. Omställningsprogrammet Närmare Kronobergaren är en av dessa stödfunktioner med uppdrag att stötta linjen i omställningen till nära vård specifikt. Under 2023 har det blivit tydligt att ägandeskapet för omställningen behöver stärkas på bredden i hela systemet. Omställningen behöver ske genom den stödjande organisationen för att få riktigt genomslag ute i verksamheterna. Här kan omställningsprogrammet agera som en stöttande och samordnande nod för utveckling.

Utöver de projekt som drivs genom omställningsprogrammet pågår flera angränsande projekt och aktiviteter. I samverkan med andra stödverksamheter och de kliniska verksamheterna förs kontinuerliga dialoger för att minska risken för dubbelarbete och otydligheter och i stället förstärka varandras insatser. Följande stödverksamheter har ett viktigt uppdrag i omställningen:

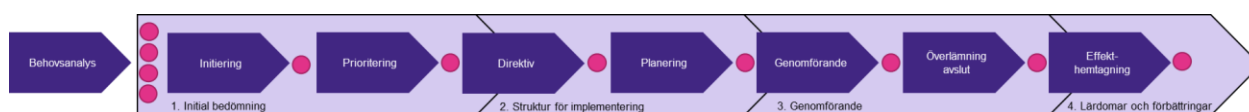
- Kunskapsstyrningen
- HR
- Ekonomi
- Kommunikation
- IT
- Fastigheter
- Forskning, Utbildning och Utveckling (FoUU)
- Folkhälsa och social utveckling
- Patientsäkerhet
- Säkerhet
- Regional utveckling
- Planering och Uppföljning
- Regional stöd och samverkansstruktur (RSS)
- Programkontor nya vårdbyggnader

- Omställningsprogrammet
Närmare Kronobergaren
-

Arbetsprocess

Omställningsprogrammet har under 2023 utvecklat arbetsprocessen för att hantera initiativ i omställningen till nära vård. Med hjälp av [checklista för implementering](#) kan kunskapen och vikten av implementering och förutsättningarna för framgångsrika omställningsprojekt stärkas.

Kartan tar sitt avstamp i den regiongemensamma projektmodellens flöde, delprocesser och beslutspunkter. Till detta har implementeringens fyra faser 1. Initial bedömning, 2. Struktur för implementering, 3. Genomförande och 4. Lärdomar och förbättringar adderats.

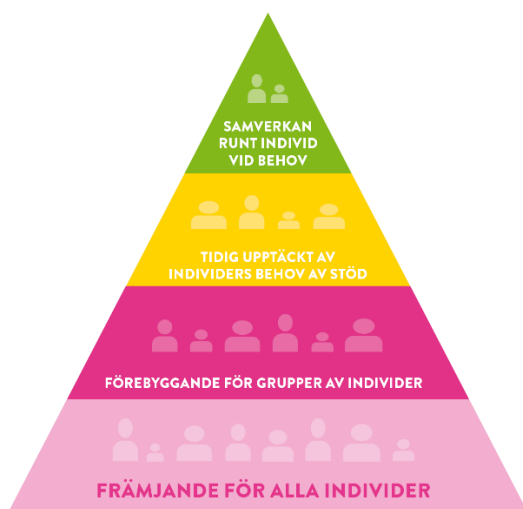

Figur 4. Illustration av omställningsprogrammets arbetsprocess.

Behovet av att bättre paketera omställningens initiativ har tydliggjorts. Bättre samverkan med övriga stödfunktioner kan även skapa möjligheter för en bredare paketering från den stödjande organisationen. Även detta är ett förhållningssätt som kräver bearbetning. Under 2024 behöver arbetsprocessen med ett stärkt paketeringstänk arbetas in.

Samverkan i länet

Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS) stödjer kommunerna i samverkan kring frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård och i dialogen om kunskapsutveckling och kunskapsstyrning. RSS fungerar som en länk mellan den lokala, regionala och nationella nivån.

Figur 5. Samverkansnivåer utifrån behov i befolkningen

I Kronobergs län utgörs detta av den *Ledningsgrupp för samordning av länets hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst*. Genom denna struktur identifieras och hanteras behov och gemensamma prioriteringar. Samordningen av RSS förvaltas sedan 2022/2023 av Omställningsprogrammet Närmare Kronobergaren.

Kronobergarnas behov har varit utgångspunkten i framtagandet av tre länsgemensamma strategier. I strategierna har man identifierat behovsnivåer som går horisontellt oavsett ålderskategori, *i.e. Behov av främjande, stödjande och förebyggande insatser, Behov av hög grad av samordning samt Behov av tät samverkan och kontinuitet*. De olika behovsnivåerna ska, där så är tillämpligt, beaktas i framtagandet av nya arbetssätt, rutiner och processer mellan huvudmännen.

Följande strategier är beslutade av Ledningsgrupp för samordning och utgör grunden för samverkan.

- Barnens bästa gäller! I Kronoberg
- Strategi för Psykisk hälsa
- Äldrestrategin

Tvärprofessionella arbets- och processgrupper resurssätts samt följs upp utifrån gemensamma prioriteringar. Syftet med processgrupperna är att gemensamt ta fram och implementera ändamålsenliga arbetssätt, rutiner och processer mellan huvudmännen som tillgodoser Kronobergarnas behov.

Primärvården ska vara navet i hälso- och sjukvården och den vårdnivå som ska vara nära invånarna och bidra till hälsa och trygghet. Kommuner och regioner har ett delat ansvar som huvudmän för denna vårdnivå. Under 2024 kommer ett krafttag att tas i länet runt det gemensam plan för primärvård. Detta kräver även en fördjupad dialog internt där förutsättningarna för förflyttningen från sjukhusvård till primärvård behöver behandlas.

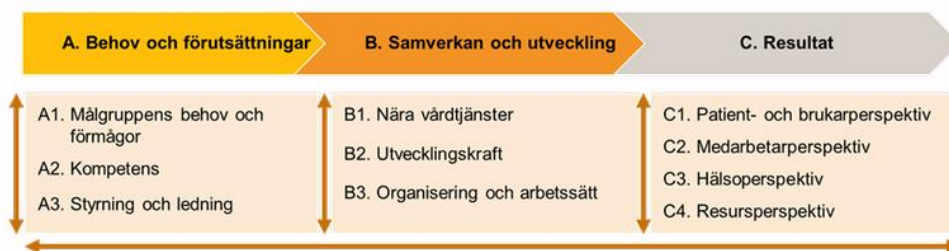
Uppföljning

Att följa omställningen till nära vård är utmanande och behöver göras på flera nivåer. Utifrån att stora delar av omställningens arbete inför 2024 inkorporerats i hälso- och sjukvårdens verksamhetsplan kommer uppföljningen av tidigare arbete genomföras enligt sedvanlig uppföljningsprocess.

För att kunna säga något om den stora rörelsen behöver vi titta på omställningen med andra mått. Målet med omställningen är att primärvården ska vara navet och att patienten ska få en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. För att kunna följa upp detta behöver vi stärka strukturen för uppföljning på både systemnivå och på individnivå.

När det gäller förväntade effekter av omställningsarbetet berör dessa fyra övergripande områden, kvalitet, volymförändringar, frigjord tid och ekonomi. Under 2024 behöver arbetet med effektanalyser fortsatt utvecklas. För att kunna följa upp ur ett patientperspektiv behöver en uppföljningsstruktur på patientnivå tillskapas och etableras. För att stärka arbetet med behovsanalyser på befolkningsnivå behöver hälso- och sjukvården under det kommande året också bidra till utveckling av regionens plattform för tvärprofessionell analyssamverkan.

Målsättningen är att med hjälp av SKRs ramverk för lärande uppföljning (figur 6) utveckla ett komplement till den traditionella uppföljningen för att löpande kunna följa den pågående omställningen. Genom tre uppföljningsområden med övergripande uppföljningsfrågor synliggör ramverket helhet, översiktlig logik och viktiga beroendeförhållanden i en nära vård. Vertikalt synliggörs beroendeförhållanden inom respektive uppföljningsområde. Horisontellt synliggörs beroendeförhållanden mellan de tre uppföljningsområdena.³

Figur 6. Illustration av [Ramverk för lärande uppföljning](#), Sveriges kommuner och regioner

Regionens politiska program för Närmare Kronobergaren kvarstår för 2024 och utgör tillsammans med hälso- och sjukvårdens verksamhetsplan 2024 underlag för uppföljning, av offentlig hälso- och sjukvård, på politisk nivå.

³ Sveriges kommuner och regioner [Ramverk för lärande uppföljning](#)